Fontosabb gazdasági események

Válság. Simor András, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, a Budapesti Corvinus Egyetemen a válság kialakulásának okairól, kifejlődéséről és további hatásairól tartott előadásán elmondta: Lokális válságok korábban is voltak (Dél-Amerika, Délkelet-Ázsia, Oroszország), amelyek egymást követték az elmúlt években.

A jelenlegi helyzet abban különbözik ezektől a lokális válságoktól, hogy a kiindulópontja egy fejlett ország, az Amerikai Egyesült Államok, „a világ központja", és nem maradt meg helyi szinten, hanem hatása az egész világra kiterjed. Az állami beavatkozás több helyen szükségessé vált, olyan cégek kerültek részben állami tulajdonba, melyekről korábban elképzelni sem lehetett. A kapitalizmus csődje lenne, hogy a korábban tisztán piaci alapokon működő rendszerben állami beavatkozásra került sor? Simor András szerint szó sincs erről. Lehet, hogy a kapitalizmus nem működik tökéletesen, de nem tudunk olyan modellt, ami ennél jobb eredményekre vezetne. A kapitalizmust a nyereségvágy és a félelem hajtja. Attól függően, hogy éppen melyik az erősebb, változik az emberek kockázatvállalási hajlandósága, és ez viszi előre a rendszert. Ilyen módon a kapitalizmusba „be van kódolva" a válság lehetősége. Az elmúlt években nem történtek meg a szükséges kisebb bukások, így az egész rendszer vált bizonytalanná.

Mi jön a pénzügyi válság után?

A fejlett országokban az államok elkezdtek pénzt pumpálni a gazdaságokba a válság kezelésére. A pénzügyi válság lassan eléri a kevésbé fejlődő világot, ahol az államoknak kevés a pénze, ezek a világ többi részének segítségére szorulnak a válság hatásainak enyhítésében. Most következik tehát a fejlődő országok pénzügyi válsága, ezután pedig globális szinten a reálgazdaság válsága. A gazdaság egy negatív spirálba kerül, a hitelválság és a bizalmi válság a beruházási kedv csökkenéséhez vezet, azok a vállalatok, amelyek eddig könnyedén kaptak hitelt, most visszafogják a beruházásaikat, embereket bocsátanak el, így csökken a kereslet, csökken a termelés, ez pedig további elbocsátásokhoz vezethet.

***

Gázpiac. A világ 12 gázexportáló országa Gáz-OPEC létrehozását tervezi egy moszkvai találkozón. A nyilvánosságra került adatok szerint viszont nem korlátozzák közösen a kitermelést, és nem szabnak közös árakat, amitől a nyugati nagy felhasználók rettegnének.

Ez a csoport a Gázexportáló Országok Fórumának továbbfejlesztése lenne, aminek tagja jelenleg 16 ország, köztük Algéria, Katar, Venezuela és Indonézia. A Reuters hírügynökség szerint az ülést Moszkvában tartanák.

A tagok tagadták a vádakat, miszerint árkartellezés lenne a klub célja. Úgy mondják, a fő cél a gázpiac figyelése és közös kutatások vezetése lenne. „Egy formálisabb együttműködés mindig is a terveink része volt" – mondta Odein Ajumogobia, nigériai olajügyi miniszter. A szervezet székhelye Szentpétervár lenne, de a változtatások után is megtartanák nevüket.

***

Olajár. BBC-tudósítás szerint Szingapúrban 40 dollár alá esett az olaj ára a hétfői kereskedést követően. A Brent ára szintén esett, 41,34 dollárt kértek egy hordóért. A globális lassulás, az érzékelhető csökkenő kereslet és a tegnapi nemzetközi pénzügyi események mélybe taszították az olaj árát. A szingapúri kereskedésben 39,68 dollárra zuhant az ár a hétfői hat százalékos esés eredményeképpen.

A Brent nyersolajért is 10 centtel kevesebbet, hordónként 41,35 dollárt kértek. Míg korábban Kína gyorsan növekvő olajigénye elképesztő, 147 dolláros magasságba hajtotta az árat, most éppen az ázsiai országban is jelentkező válság hatása érzékelhető. Kína négy hónap alatt ötödik alkalommal csökkentette az alapkamatot a minap, újabb jelét adva a gazdaság gyorsulásának.

Az OPEC nemrég úgy döntött: naponta 2,2 millió hordóval csökkenti a termelést az árzuhanás megfékezése érdekében, de ennek hatása egyelőre nem érezhető. A kereskedők egy része aggódva figyeli, mikor jelenik meg a termeléscsökkentés az árakban, míg az elemzők szerint az olaj ára jelenleg a gazdasági változásokhoz kötődik.

***

Minőségi szolgáltatás. Nagysikerű, több mint 78 000 euró értékű, vendéglátóiparral kapcsolatos projektet nyert meg és vezetett le a Gastrotur Hotel Parc Kft. 72 saját, illetve három másik aradi és menyházai szálloda és vendéglő alkalmazottjainak a számára. A tanfolyam során az alkalmazottak új módszereket sajátítottak el, melyekkel minőségi szolgáltatásban részesíthetik klienseinket.

A kft. vezetője szerint a „Szakképzés a kiváló termelőképességért" nevű projekt célja volt minőségi felkészítésben részesíteni a menyházai Gastrotur Hotel Parc (pályázó), az aradi Gastro Laser, az aradi Gastro-To-Hall és a menyházai Regina Nopții Kft. kiszolgálóit, pincéreit, szakácsait stb. A tanfolyam az Öthalmon (Vladimirescu) lévő Román–német Alapítvány partnerségével zajlott, a projekt vezetői szerint eredményesen. A kurzusokat 92,86%-os sikerrel végezték el az alkalmazottak. A résztvevők okleveleket kaptak.

***

E-menedzsment E-Európáért projekt. Év elején indult be és december végén zárul a dévai székhelyű Master Üzletközpont uniós finanszírozású és a kormány által

is anyagilag támogatott *E-menedzsment E-Európáért* elnevezésű projektje, amelynek kivitelezésében közreműködött a Romániai Kis- és Közepes Vállalatok Országos Tanácsa aradi fiókszervezete, az Interlog Com aradi szoftvercég és a Temesvári Politehnica Egyetem.

A projekt célkitűzése a humánerőforrások fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás ösztönzése a munkaerőképzés, a szakképzés tökéletesítése érdekében, az állandó tanuláshoz szükséges készségek, képességek és kompetenciák kifejlesztése. Az eredeti tervek szerint a 18–20 órás ingyenes képzéseken 160 cégvezető menedzser, illetve magáncégek alkalmazottai vettek volna részt. A nagy érdeklődésre való tekintettel (ami különösképpen a strukturális alapok megpályázása és az E-business felhasználása a modern vállalatvezetésben témakörű előadások iránt nyilvánult meg) ezt a számot a jelentkezők jóval túlhaladták. Az ország nyugati régiójának városaiban – Aradon, Brádon, Karánsebesen, Déván, Vajdahunyadon, Resicabányán, Temesváron és Szászvároson – megszervezett tanfolyamot végül is 114 menedzser és 112 alkalmazott, összesen 226 személy végezte el, tehát jóval több a tervezettnél.

Az eredmények láttán állíthatjuk: a projekt fő célkitűzéseinek aktualitása 2009-ben tovább nő, s ezzel együtt a célcsoport tagjainak érdeklődése, nemcsak a nyugati régióban, hanem az ország más régióiban is.

Ezért a Master újabb tanfolyamokat fog szervezni az E-menedzsment E-Európáért projekt keretében, ám a továbbképzés már nem lesz ingyenes, a hallgatóknak fizetniük kell a részvételért.

Az új hallgatók és a vállalatvezetők számára nagy segítség az a projekt keretében megjelentetett, mintegy 50 oldalas kézikönyv – *Vállalatvezetői teljesítmény az e-business felhasználásával* (*Performanţă managerială prin e-business*) –, melynek szerzői Simona Maria Cojocărescu és Flavia Arşoi. Érdemes tanulmányozni.

***

Atomerőmű. Brassó megyében épülhet meg Románia második atomerőműve. A kormány 102 lehetséges helységet térképezett fel a 2020-ban megépülő atomerőmű számára. Ezek közül négy Brassó megyében található. Komána, Venécia, Szombatfalva és Oltbogát is megfelel az építők és üzemeltetők, illetve a környezetvédők támasztotta igényeknek. Mind a négy település az Olt völgyében fekszik. A folyóvíz közelsége elsődleges feltétel. Az Olt melletti településeken kívül még a Duna, Maros, Szamos és Beszterce menti települések kerülnek szóba.

A témával kapcsolatban jelenleg keringő információk szerint a 2000 és 3000 MW teljesítmény közötti atomerőmű megépítésére legesélyesebben pályázó települések nevét azért tartják titokban, hogy elejét vegyék a telekspekulációknak.

***

Regionális Operatív Program és az Európai Regionális Politika. Az Északnyugati Regionális Fejlesztési Ügynökség (ADRNV) 2008 decemberében ünnepelhette meg fennállásának tízéves évfordulóját. Ebből az alkalomból nemzetközi konferenciát szerveztek Kolozsváron *Regionális Operatív Program és az Európai Regionális Politika* címmel. Amint Claudiu Coşier, az Északnyugati Regionális Fejlesztési Ügynökség igazgatója az ünnepséget felvezető beszédében elmondta, az eltelt időben elért eredményeikről, szerzett tapasztalatairól és jövőbeli terveikről, megvalósítási szándékaikról akarja tájékoztatni a közvéleményt. Ugyanakkor eszmecserét folytatnak más régiók képviselőivel tapasztalataikról, nehézségeikről. Ezért is szervezték meg 150 meghívottal azt a kétnapos ünnepséget, melynek egyik résztvevője Hegedűs Lajos, Kolozs megye alprefektusa, aki az eszmecsere fontosságát emelte ki, illetve hogy mit kell tennünk a régiók közötti szint különbségek csökkentéséért. Fontos a szemléletváltozás, a mentalitás megváltozását, az újító szellemiség térhódítását várja el az ország lakosságától. Az ügynökségnél dolgozó szakembereket felkészülteknek, rátermetteknek látja, akik képesek a Nyugattal szembeni lemaradás behozására, majd felolvasta Alin Tişe, a Kolozs Megyei Tanács elnökének üzenetét.

Aura Răducu, az Európai Bizottság regionális politikai megbízottja a regionális politika lényegéről értekezett. Kiemelte: nem elég megszerezni minden elérhető uniós pénzügyi támogatást, a célokat csakis megfelelő ötletekkel és emberekkel lehet megvalósítani, kezdeményező képességgel rendelkező emberekre van szükség. Az EU-ban 268 régió van, és 347 milliárd euró értékű program finanszírozását biztosítják. Ehhez szükség van regionális programokra, hogy a régiók közötti különbségeket csökkentsék. Alkalmazása gazdasági fejlődést, munkahelyteremtést fog biztosítani.

Gabriel Friptu (főigazgató, POR-Menedzselési Hatóság) figyelmeztetett: a haladás nem kerüli el az Európai Bizottságot sem, és 2009-re a régiófejlesztésre vonatkozó kapcsolatok megerősödése várható. Ugyanakkor összhangot kell teremteni a nemzeti és az EU-törvénykezés között.

Az elmúlt tíz évben Claudiu Coşieriu elmondása szerint nem látott olyan jól megszerkesztett „intelligens" projektet, amelyet ne finanszíroztak volna. De felhívta a figyelmet, hogy olyan projekteket kell szerkeszteni, melyeket magántőkéből finanszíroznak.

Pozitív szemlélettel lehet közelíteni a válság problémájához. Távlatokban a strukturális alapok fontossá válnak. Mindeddig a finanszírozási lehetőségek között fontos szerepet játszott a hitelfelvétel. Most szemléletváltoztatásra van szükség, különösen a magánszférában. Nagyobb szerepet fognak kapni az EU finanszírozási lehetőségek megpályázásában. Az EU-alapok felhasználása hozzájárulhat a válság hatásának csökkentéséhez, ezért kell „intelligens" programokkal pályázni.

A konferencián jelen voltak makedón, görög, skót régiók képviselői is, akik eddigi tapasztalataik alapján régióik nehézségeit mutatták be, valamint azok megoldási lehetőségeit.

Az Északnyugati Regionális Fejlesztési Ügynökség fennállásának tizedik évfordulóját ünnepelve büszke lehet Claudiu Coşieriu szerint a teljesítményére. A Regionális Operatív Program fő célkitűzése 2013-ig a térség minden tízezernél több lakosú településén korszerűsíteni az infrastruktúrát és a közszállítást. Ennek a célkitűzésnek a finanszírozására 19 millió euró áll rendelkezésre. Ezt előkészítendő, a városközpontokat rendező projektekre 50,45 millió eurót szántak. A pályázatok 2009. március 31. nyújthatók be.

***

Autós hírek. A Toyota, a legnagyobb japán autóipari vállalat lapjelentések szerint jövő évi értékesítési célját több mint egymillió gépjárművel csökkentheti – értesült jól informált forrásokra hivatkozva a Kyodo hírügynökség. Augusztusban még a Toyota csoport, amelyhez a Daihatsu Motors és a Hino Motors cégek is tartoznak, 9,7 millió gépjármű jövő évi eladásával számolt. Amennyiben a konszern valóban 1 millió autóval módosítja eladási célját, úgy a Toyota 2005 óta a legkevesebb autót fogja piacra dobni. 2005-ben a csoport 8,12 millió autót adott el. Az elmúlt években az első számú japán gyártó folyamatosan fejlődött. 2007 augusztusában még 10,4 millió gépjármű értékesítési célját tűzte maga elé 2009-re, amivel elsőként a világon átlépte volna a 10 milliós értékesítési küszöböt. A világgazdasági válság azonban a Toyotát sem kíméli. Ez év augusztusában már 9,7 millió gépjárműre csökkentették a jövő évi eladási célt, az idei évi várhatóan 9 millió jármű eladásával szemben. Tavaly a csoport 9,37 millió gépjárművet értékesített.

– A kínai járműeladások friss adatai kissé befelhőzték a nemzetközi reményeket, hogy Kína – a méretre negyedik számú nemzetgazdaság a világon – kihúzhatja a világgazdaságot a válságból. Kínában novemberben 685 100 személyautó és haszongépjármű kelt el, 14,56 százalékkal kevesebb, mint tavaly novemberben – jelentették a kínai autógyártók szövetségében (CAAM). Ezzel az első tizenegy hónapban 8,63 millió jármű talált gazdára, 8,52 százalékkal több, mint egy évvel azelőtt. Európai mércével mérve az ütem továbbra is igen gyors, de kínai mércével mérve nem. Haszonjárművekből 162 300 fogyott novemberben, 25,96 százalékkal kevesebb, mint tavaly novemberben, és 2,47 millió az első tizenegy hónapban, 7,65 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Az eladások július óta csökkennek, de novemberben első ízben haladta meg a visszaesés a 10 százalékot.

– A cseh Skoda autógyártónál a jövő év első felében négynapos lesz a munkahét a jelenlegi ötnapos helyett. A Volkswagen cég tulajdonában lévő vállalat szóvivője szerint az intézkedéssel csökkenthetők a költségek, és a lépés hozzájárul a készletek apadásához. Hozzátette: ez még mindig jobb, mintha embereket kellene elbocsátani. A dolgozók napi átlagbérük 75 százalékát kapják meg a kieső munkanapokra. A kereslet csökkenése miatt december 19. és január 11. között leállítja a termelését a Skoda, amely Csehország legnagyobb exportálója. A Cseh Járműgyártó Szövetség

szerdán megjelent felmérése szerint a megkérdezett 127 ágazati vállalat 13 552 dolgozóját tervezi elbocsátani a jövő év első felében. Az ágazat összesen 135 ezer embernek ad munkát.

– Meghatározó lehet a német Opel járműgyártó társaság számára, hogy anyavállalata, az amerikai General Motors (GM) egyelőre nem juthat hozzá az amerikai törvényhozás jóvoltából egy több milliárd dolláros támogatási csomaghoz. Az Opel jelentős költségcsökkentéssel nézhet szembe fennmaradása érdekében, emlékeztetnek a jelentések. Szakszervezeti források szerint 750 millió dolláros munkaköltségmegtakarításról lehet szó, és elképzelhető, hogy ennek fejében az Opel dolgozói részesedést kérnek majd a vállalatban. Az Opel vezetősége bő 1 milliárd euróra szóló hitelgaranciát kért Angela Merkel német kancellártól, aki még karácsony előtt rendezést ígért a garancia ügyében. A GM igényelte nagy pénzügyi mentőöv nélkül elemzők szerint azonnali válság tör ki a vállalatnál az akut pénzhiány miatt.

– Ideiglenesen leállítja húsz észak-amerikai üzemét és csökkenti termelését a General Motors (GM) amerikai autógyár a jövő év első negyedében, hogy alkalmazkodjon a gazdasági-pénzügyi válság miatt drámai mértékben visszaeső kereslethez – jelentette be a gyár szóvivője. Tony Sapienza elmondta, hogy a GM 250 ezer gépjárművel csökkenti jövő első negyedévi termelési tervét; ebbe beletartozik a múlt héten bejelentett 60 ezer darabos csökkentés is. A három vezető amerikai autógyár közé tartozó GM az év ezen időszakában eddig rendszerint 750 ezer személygépkocsit és teherautót gyártott. A gyár egy másik szóvivője, Chris Lee közölte, hogy a GM 2009 első negyedében ideiglenesen leállít kanadai, egyesült államokbeli és mexikói üzemei közül húszat; számos üzem tevékenysége egész januárban szünetel majd.

– A japán Honda autógyár ismét csökkentette előrejelzéseit, öt hónapon belül harmadszor. A második számú japán autógyár most 185 milliárd jenes adózott eredményre számít a jövő márciussal záruló üzleti évében, az októberben jelzett 485 milliárd jen helyett. Üzemieredmény-célját 180 milliárd jenre csökkentette 550 milliárdról, a bevételi célját 10,4 billió jenre 11,6 billióról. A cégnél úgy vélik, a mostani üzleti évben 3,65 millió autót értékesíthetnek világszerte; októberben még 4,02 millióra számítottak. A hazai termelést 54 ezer járművel csökkentik. Az új előrejelzés szerint idén várhatóan 1,43 millió kocsit adnak el az Egyesült Államokban, 8 százalékkal kevesebbet, mint tavaly, Európában pedig 380 ezret, 1 százalékkal többet a tavalyinál.

Összeállította: Csomafáy Ferenc